

MAANDBLAD

UITGEGEVEN DOOR HET NATUURHISTORISCH GENOOTSCHAP IN LIMBURG.

Maandelijksche Vergadering.

De *Maandelijksche Vergadering* zal plaats hebben te SITTARD (Oranje-hôtel) op **Woensdag 28 April** tegen 7 uur.

Contributie.

Om onnoodige onkosten te sparen, verzoeken wij den leden belêefd, de contributie op *eerste* aanvraag te willen voldoen.

DE PENNINGMEESTER.

Maandelijksche Vergadering te Sittard

op 29 Maart i. l.

De Voorzitter opent tegen half zes de Vergadering. Aanwezig zijn: de heeren Ferd. Arnoldts, Dr. H. J. Beckers, Mevr. M. Beckers-Corten, de heeren Nic. Beekers, C. Blankevoort, C. Bulder, H. J. Claessens, Fr. Clerx, L. Coenen, Jos. Cremers, C. A. M. de Gier, Dr. A. de Wever, B. Giljam, Sprenger, Swart.

Naar aanleiding van zijne studie in 't Maandblad van Maart over: „eenige beschouwingen omtrent het Zuid-Limburgsche Steenkolengebied” geeft de heer Blankevoort over deze studie eene nadere uiteenzetting.

Aan de hand eener „Kaart van het Steenkolenbekken van Zuid-Limburg”, een vijftiental jaren geleden, door hem vervaardigd — en van een „Profiel van Zuid-Limburg”, geeft hij een overzicht van 't ontginbare en niet ontginbare deel van het Z. Limb. Kolendistrict. Deze uiteenzetting, daarenboven nog verduidelijkt door talrijke „potloodschetsen”, werd met zeer veel belangstelling gevolgd en deed den Voorzitter tot den heer Blankevoort 't verzoek riechten, om, op de eerstvolgende Algemeene Vergadering van het Nat. H. Genootschap, over ditzelfde onderwerp 'n lezing te willen houden.

Waar 't 'n specifiek Limburgsche zaak betreft, zullen de leden eener Limburgsche vereeniging zich daar zeer zeker voor interesseeren.

De heer Blankevoort verklaarde zich daartoe gaarne bereid. Na de beantwoording van verscheidende vragen, naar aanleiding dezer uiteenzetting, door enkele heeren tot den heer Bl. gericht, verkreeg de heer Swart 't woord.

Van ons medelid Rector Brouns te Bunde had hij een levenden Land- of Vuursalamander ontvangen.

De heer Swart had het beestje mee 'ter vergadering gebracht en liet het den aanwezigen zien.

Rector Brouns ving 't diertje in de buurt van Over-Bunde.

De Voorzitter merkt op, dat dit een zeer interessante vangst is. Voor zoover hem, met zekerheid bekend was, werd de Landsalamander tot nu toe nog maar alléén in Zuid-Limburg éénmaal gevangen te Eysden, in den zomer van 't jaar 1912.

Dit exemplaar uit Eysden is nog altijd levend in zijn bezit. (Zie opstel Sw. in dit blad). Met pieren kunnen landsalamanders gemakkelijk in 't leven gehouden worden.

Voor de meerdere kennis onzer Limburgsche Fauna is de vondst van Rector Brouns inderdaad belangrijk.

De heer Swart zegt, dat 't diertje naar ons Museum in Maastricht zal verhuizen en men hem daar in 't leven zal trachten te houden.

De heer Sprenger deelt mee, dat hem door Baron de Loë uit Mheer, verleden jaar, gezegd is geworden, dat ook in Mheer de Vuursalamander zou voorkomen.

Waar Baron de Loë, bij diezelfde gelegenheid aan spreker zei, dat er in Mheer eveneens Vroedmeesterpadden en Geelbuikpadden zaten en deze waarneming later juist bleek, meent de heer Sprenger met recht te mogen veronderstellen, dat de Vuur- of Landsalamander dus ook aldaar zal voorkomen.

Dan krijgt de heer de Gier 't woord.

Den 12 Maart i. l., zegt hij, had er te Geulle eene afschuiving van grond plaats.

Dit gebeurde aan de helling van den „Sniijdersberg”.

De heer de Gier heeft er eene goedgeslaagde „foto” van genomen, welke hij laat passeeren.

't Was waarschijnlijk 'n ontsluiting van 't Tertiair.

Ook vertoont de heer de Gier 'n doos gevuld met zand (Opperoligoceen) door hem ter plaatse, bij deze gelegenheid, genomen.

De heer de Gier vertoont verder enkele palaeontologische voorwerpen, afkomstig uit 't krijt in de buurt van Heer.

Deze voorwerpen zijn bestemd voor 't Museum te Maastricht.

Alsdan vraagt de heer Sprenger 't woord.

Hij wijst er op, dat de maandelijksche vergaderingen niet lang genoeg duren; de besprekingen

moeten veel te vlug gaan. Hij stelt daarom voor in 't vervolg de vergaderingen te laten beginnen tegen 7 uur en ze eerst te sluiten vóór 't vertrek der laatste treinen.

Met algemeene stemmen wordt dit voorstel aangenomen.

Dag van bijeenkomst zal in 't vervolg altijd zijn de laatste Woensdag der maand.

De heer A. de Wever vertoont enkele bloeiende planten van de Druifjeshyacinth. De planten waren hem toegestuurd door Rector Brouns van Bunde. Deze had ze in groote hoeveelheid gevonden in een klaverveld in de buurt van Bunde.

Volgens Dr. de Wever was deze vondst van de druifjeshyacinth, in zoo'n massa, de eerste in Zuid-Linburg.

Verder laat spreker zien: bloeiend Japansch Hoefblad en bloeiende Heide (Carnéa), welke laatste afkomstig is uit de buurt der Middell. Zee.

Daarna vertoont hij een Wilg (Salix discolor), wier helmknoppen eerst rood zijn, dan geel worden.

Ten slotte demonstreert hij bloeiende Marelakken (Viscum album), om 't verschil tusschen mannelijke en vrouwelijke bloemen aan te toonen.

Dr. J. Beckers uit Beek, laat bloeiende takjes van drie verschillende Peperboompjes kijken.

De heer Sprenger bespreekt proeven, in den Proeftuin te Maastricht genomen, van kruising van verschillende sla- en boonensoorten en noodigt de aanwezigen uit om de zeer belangrijke resultaten, die op dit gebied in den Proeftuin te zien zijn, eens te gaan kijken.

De heer Swart vraagt, waarom 't verslag der vorige Maandvergadering niet in 't Maandblad gegeven werd.

De Voorzitter antwoordt, dat zulks geschiedde, bij gebrek aan plaatsruimte in 't Maandblad. Gewone regel is, dat 't Maandblad bestaat uit

vier bladzijden. In den laatsten tijd waren deze vier al uitgebreid tot zes en toch kwam men nog plaats te kort.

Dat is zeker 'n heugelijk verschijnsel, omdat er uit blijkt, dat er „medewerking” genoeg is. „Konden we,” zegt hij, „slechts beschikken over meer geld, dan zouden we 't Maandblad heel wat kunnen uitbreiden. Nu echter gaat zulks niet. Hij brengt daarom nogmaals dank aan de Mijn Oranje-Nassau, die door hare toezegging van 'n jaarlijksche contributie, groot f 25, getoond heeft, 't streven van 't Nat. Hist. Gen. op prijs te stellen en spreekt den wensch uit, dat háár voorbeeld navolging moge vinden.”

Waar de leden er echter op aandringen, dat 't verslag der Maandelijksche vergaderingen in 't Maandblad 'n plaats vinden, belooft de voorzitter hiervoor te zullen zorgen.

De inkrimping der Aarde en hare gevolgen.

Uit het feit dat de temperatuur der aardkorst in de diepte steeds toeneemt om een bedrag van 1° C. per 30 à 35 M., weten wij dat op eene diepte van 72 K. M. eene zoodanige temperatuur heerscht, dat alle stoffen in vloeibaren staat moeten verkeerren. Waaruit dan weer volgt dat de aarde eene vloeibare massa moet zijn, omgeven door eene dunne vaste schaal. Ook weten wij dat de vaste korst der aarde op bijna alle plaatsen plooiën vertoont: de bergen.

Uit die twee feiten besluiten wij dat de aarde in vroegere tijden geheel in vloeibaren toestand verkeerde, vervolgens door uitstraling in de koude wereldruimte afkoelde en daardoor aan de oppervlakte verhardde tot een vaste laag. Door verdere afkoeling der inwendige vloeistofmassa en de daarmee gepaard gaande inkrimping er van, zoude er

MEI.

Maart en April leveren maar weinig bloeiende planten. Haar soortenrijkdom is zeer beperkt en 't aantal exemplaren is eenigzins geïsoleerd, hoogstens vormen ze kleine groepjes.

Maar als Mei in aantocht is wordt 't heel anders. Bloemenarmoe maakt plaats voor bloemenweelde.

't Goudveil vormt thans overal in onze moerasbosschen en broeklanden 'n heerlijk zachtgroen tapijt. Waarlijk de latijnsche naam is goed gekozen en de Nederlandsche niet minder mooi vertaald.

't Is alsof dit plantje er 'n bijzonder genoeg in vindt om juist de randen der kleinste bronnetjes met z'n weekgroen kleedje te omzoomen. Men moet 't vooral eens van dichtbij bekijken, om te zien, hoe netjes de bovenste blaadjes langzaam dezelfde zachtgele kleur der bloempjes aannemen. Me dunkt, 't Goudveil kon best als motief dienen voor tapijtversieringen. 't Zou tenminste heel wat mooier zijn dan de moderne slaolielijken.

Meestal groeien de beide soorten 't Paar- en 't Wiselbladig Goudveil in elkaars nabijheid; maar toch staan ze altijd gescheiden. 't Eerste heeft een lichter groene kleur met minder geel dan 't andere.

Zoodra de zon iets warmer wordt is 't verdwenen; z'n teer waterrijk weefsel is tegen felle zonnestralen niet bestand, en 't houtgewas waaronder 't schuil ging, nog niet genoeg in blad om voldoende beschutting te geven.

't Goudveil toont ons, hoe prachtig mooi de natuur in 't vroege voorjaar de kale plekken buiten, die ons oog

onaangenaam zouden aandoen, met bloemen weet aan te vullen.

Beemden en bosschen zien thans geel van de vele Sleutelbloemen.

Dit is nu eens 'n plantengeslacht, waarvan alle leden in hooge mate aantrekkelijk zijn. De meeste geven de voorkeur aan hooge bergen. Nederland moet dus arm zijn aan Sleutelbloemsoorten. We hebben hier dan ook alleen de Gewone en de Slanke Sleutelbloem. In 't Noorden van ons land vindt men op enkele plaatsen ook nog de Stengellooze S., maar misschien nog maar alleen „verwilderd”. Vele harer variëteiten echter worden gekweekt. De Stengellooze ontleent den naam aan 't feit, dat haar bloemen, ieder afzonderlijk op 'n lagen stengel, uit de bladrosen schijnen te komen, terwijl ze bij de 2 andere schermvormig aan 't einde van 'n gemeenschappelijken bloemstengel zitten. Er zijn evenwel ook nog heel wat andere verschillen.

De Slanke S. heeft citroengele bloemen met vlakken kroonzoom en zeer zwakken geur. De kelk is buisvormig, met tegen de kroonbuis aanliggende slippen.

De Gewone S. prijkt met dooiergele kleinere, zeer welriekende bloemen, met klokvormigen kroonzoom en opgeblazen openstaanden kelk.

Deze laatste is nu in ons gewest niet overal de „gewoonste”. Zij verkiest kalkhoudenden bodem; daarop groeit ze wel met de andere door elkaar, zooals b. v. in de weiden en bosschen in de krijtzone en in de beemden langs Maas en Geul. In heel veel gemeenten ontbreekt ze echter totaal.

De meeste lezers zullen deze twee sleutelbloemen wel kennen. Maar 't is niet onmogelijk dat hier of daar de